

настільки величезного масиву інформації необхідно формувати власну IT-інфраструктуру, виділяти кошти та формувати відносини з надійними партнерами, зокрема, відносини з IT-компаніями.

Таким чином, big data неминуче матиме вплив на правоохоронну діяльність, зокрема, на аналітичну розвідувальну практику так само, як на будь-який інший аспект соціального світу. Існує думка, що розвинені країни, за наявності ресурсів, здійснюють масовий відбір даних для цілей національної безпеки з усім тим, що межує чи співвідноситься з правами громадян. Поряд з тим, немає достатніх підтверджень того, що поліцейські системи зробили те ж саме, хоча чітко йдеться про прагнення використовувати актуальні інструменти та методи обробки даних, за-для верифікації інформації в масиві безглузких даних. Поряд з цим, дещо завищеними є запити щодо результатів правоохоронної прогностичної діяльності, розвиток якої перш за все потребує набагато більшої кількості досліджень щодо застосовуваних методів. І останнє, можна стверджувати, що соціальні медіа несуть правоохоронним органам набагато більше можливостей щодо протидії злочинності, ніж загрози, що потребує, в свою чергу, урегулювання правоохоронної діяльності в цьому контексті з причин конфіденційності особи та достовірності слідства.

Костицький Михайло Васильович,
професор кафедри філософії права
та юридичної логіки Національної
академії внутрішніх справ, доктор
юридичних наук, професор, академік
НАПрН України, член-кореспондент
НАПН України

ФЕНОМЕН КОРУПЦІЇ В ЕПОХУ ПОСТМОДЕРНУ

1. Аналіз законодавства, політичних кроків по створенню антикорупційного суду та антикорупційної прокуратури з одного боку свідчать про вузькість підходів до проблеми корупції, віри в те, що, створивши антикорупційні органи, з нею вдасться «справитися», про вироблення в українського народу думки, що із корупцією ведеться нещадна боротьба. Частково воно так і є: тобто певний ефект у боротьбі з корупцією досягається.

Тобто корупція сприймається, аналізується і їй дається юридична оцінка як явищу, тобто тому, що з'являється і зникає, переміщається в просторі і часі, стає об'єктом і доступне в сприйнятті свідомістю. Іншими словами, в явищі відображаються зовнішні властивості, процеси і зв'язки об'єкту.

З явищем як філософським поняттям пов'язане поняття «феномен» (від гр. *φαινόμενον* – те, що з'являється). Основна суть феномену в нерозривності, нередукованості, незводимості свідомості і буття, особистості і предметного світу, соціуму і культури, природного і духовного. Феномен як явище осягається в чуттєвому досвіді. Феномен близький до ноумена, як того, що осягається розумом. Видається, що поділ на явище, феномен і ноумен є досить умовним, бо не можливе як виключно чуттєве, так і виключно раціональне пізнання. Вони взаємопов'язані і швидше всього становлять систему. Однак, щоб акцентувати на понятті корупції не лише як простому, буденному явищу, а як позаісторичному, біосоціальному та духовно-культурному прояві, ми вживатимемо щодо нього термін феномен.

2. Корупція виникла не вчора і не зникне завтра. Вона має глибокі біологічні, психологічні і соціологічні корені. Так, вона є природним і постійним супутником влади. А остання завжди і всюди пов'язана з встановленням привілеїв і набуттям багатства. Думка про те, що корупція з'явилася чи розквітла в капіталістичну ринкову епоху, є помилковою. Звичайно, в період ліберальної демократії основною причиною корупції є недосконалість політичних інститутів і механізмів стримування. Але корупція існувала і в Середньовіччі і в античних Елладі і Римі, і в східних деспотіях, і навіть в часи дикості та варварства. Серед корупції виділяють побутову корупцію, пов'язану із кумівством (непотизмом), ділову корупцію, пов'язану із бізнесом та владою, корупцію верховної влади та міжнародну корупцію. Ми вже писали про взаємозв'язок законів держави і законів ринку. Таким чином ринок як об'єктивний фактор породжує корупцію, оскільки він пов'язаний із конкуренцією, а вона, хоча й об'єктивна, але породжує протистояння, які є чисто суб'єктивними. А один із надійних способів позбутися конкуренції – це корупція.

Історично корупція диференціюється на змздоїмство (отримання винагороди за вчинення законних дій) і лихоїмство (отримання винагороди за незаконні дії).

За типами корупція розрізняється на «традиційну» яка укорінена в звичаї і культурі, «споживчу» – як частину суспільного договору коли службовцям встановлюються неадекватно низькі виплати, «м'яку» – як правило корупцію у розвинених демократіях до якої я би зарахував і лоббїзм, локалізовану – при якій переважна більшість населення не приймає в ній участь (Японія, Сінгапур і ін.) (О. О. Бондарь).

3. Вже більше я півстоліття тому західний світ (хотілось би вірити, що і ми теж) вступив в епоху Постмодерну. Попередник Постмодернізму – Модернізм, як напрямок суспільної думки, етики, естетики, культурології виник наприкінці XIX – на початку XX ст. Для нього характерне дистанціювання від класичних, традиційних форм культури, соціальних форм, пошук нових форм і принципів, опора на умовність стилю, не завжди вмотивоване експериментаторство та

новаторство. Для Модернізму характерним є конструювання ідей про самодостатність людського розуму, уявлення про креативну природу розуму, домінування позитивізму, згідно з яким людський Розум є контекстуальним та здатним трансформувати соціальну реальність, художній символізм, який, окресливши простір, залутив механізми абстрактного моделювання світу.

Постмодернізм у певній мірі є реакцією на історичні події ХХ ст. – світові війни і кризи, крах колоніальної системи та тоталітарних держав, кризи влади і особливо демократичних інститутів, на інформаційну революцію. Постмодернізм проявляється в деконструктивній критиці філософії і філософсько-політичних вчень держави, права, моралі, суспільного облаштування, суті і завдань культури і мистецтва. На перший план в Постмодернізмі виставляється комунікація, «здаватись, а не бути», заперечення об'єктивності істини, абсолютизація бажань і поведінки індивіда (не зважаючи на соціальні норми!).

Виникає запитання: а чи в епоху Постмодерну є місце корупції? Відповідь позитивна. Лише із «вертикальних» зв'язків, де «внизу» є індивід, а на «верху» державна інституція, чиновники, вона переміщується в «горизонтальні», «сітьові» зв'язки. «Горизонтальні» зв'язки пов'язані із суб'єктами громадянського суспільства, а «сітьові» – із суб'єктами із комунікативних сіток Internet. За формою така корупція буде відмінна від класичної, «вертикальної», але за суттю вона залишиться тим, чим і була – отриманням преференцій і благ (очевидно, за рахунок інших).

Кравчук Олексій Олегович,

завідувач кафедри господарського та адміністративного права КПП ім. Ігоря Сікорського, уповноважена особа університету з питань запобігання та виявлення корупції, доктор юридичних наук, доцент

ПРОБЛЕМА ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Принцип належної правової визначеності є одним із найголовніших принципів права, що є складовою принципу верховенства права і складовою права на справедливий суд у розумінні ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – ЄКПЛ) [1]. Принцип належної правової визначеності означає, що закон повинен бути доступним для всіх осіб, яких він яких він стосується, і бути достатньо чітко сформульованим, щоб вони могли – користуючись відповідною консультацією, якщо це необхідно, –